

یادداشت

تدوین‌گر: دکتر احمد تشکینی-دانشیار موسسه

سریال PDN: ۱۴۰۷۵۲

تاریخ: ۹۳/۱/۱۸

تیر پیشنهادی: پشتیبانی نظام بانکی ضامن موفقیت نظام تولید

پشتیبانی نظام بانکی ضامن موفقیت نظام تولید

براساس قانون عملیات بانکداری بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲ مجلس شورای اسلامی ایران، اهداف نظام بانکی شامل استقرار نظام پولی و اعتباری بر مبنای حق و عدل (با ضوابط اسلامی) به منظور تنظیم گردش صحیح پول و اعتبار در جهت سلامت و رشد اقتصاد کشور، فعالیت در جهت تحقق اهداف و سیاستها و برنامه‌های اقتصادی دولت جمهوری اسلامی با ابزارهای پولی و اعتباری، ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش تعاون عمومی و قرض‌الحسنه از طریق جذب و جلب وجوه آزاد و اندوخته‌ها و پس‌اندازها و سپرده‌ها و بسیج و تجهیز آنها در جهت تامین شرایط و امکانات کار و سرمایه‌گذاری، حفظ ارزش پول و ایجاد تعادل در موازنه پرداختها و تسهیل مبادلات بازرگانی و تسهیل در امور پرداختها و دریافتها و مبادلات و معاملات می‌باشد. همچنین روش‌های تامین مالی براساس قانون بانکداری بدون ربا مشتمل بر روش‌های قرض الحسنه، مشارکت مدنی، مشارکت حقوقی، سرمایه‌گذاری مستقیم، مضاربه، معاملات سلف، فروش اقساطی (نسیه) جهت تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین‌آلات و تاسیسات، فروش اقساطی مسکن، اجاره بشرط تملیک، جعاله، مزارعه، مساقات، استصناع، مرابحه و خرید دین می‌باشد. براساس آنچه تحت عنوان وضعیت قانونی حاکم بر نظام بانکداری ایران عنوان شد برخی چالش‌های اساسی مرتبط به شرح زیر قابل بیان است:

۱- تعیین دستوری نرخ سود: اساس بانکداری اسلامی بر مشارکت استوار است و لذا تعیین دستوری نرخ سود خلاف اصول مذکور می‌باشد. بویژه اینکه تعیین نرخ سود مذکور پایین‌تر از حد معقول آن (به‌عنوان مثال پایین‌تر از تورم) قرار گیرد. این امر زمینه‌های ایجاد رانت، فساد و عدم شفافیت در نظام پولی کشور را رقم می‌زند. ضمن آنکه چنین شرایطی منجر به برهم خوردن تعادل عرضه و تقاضا در بازار پول خواهد و زمینه‌های فضای رقابتی را مخدوش می‌سازد.

۲- عدم توانایی در کانالیزه کردن منابع به‌سمت فعالیت‌های مولد: آمارها نشان می‌دهد سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی بخش «بازرگانی، خدمات و متفرقه» طی سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به ترتیب ۳۴.۱ و ۳۵.۱ درصد است که در بین بخشهای مختلف اقتصادی دارای بالاترین سهم می‌باشد. سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی بخش «مسکن» طی سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به ترتیب ۲۶.۴ و ۲۸.۷ درصد بوده است که دارای رتبه دوم می‌باشد. سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی بخش «صنعت و معدن» طی سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به ترتیب ۲۴.۹ و ۲۲.۸ درصد بوده است. سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی بخش «کشاورزی» طی سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به ترتیب ۱۱.۹ و ۱۰.۹ بخش «ساختمان» ۱.۵ و ۱.۵ و بخش «صادرات» ۱.۲ و ۱.۱ درصد بوده است. سهم تسهیلات پرداختی به بخش «بازرگانی، خدمات و متفرقه» طی ماههای اول الی چهارم سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۴۴، ۴۷.۹، ۴۸.۵ و ۵۱.۴ درصد، سهم بخش «کشاورزی» ۵.۳، ۷.۵، ۵.۸ و ۱۱.۸ درصد و سهم بخش «مسکن و ساختمان» نیز به ترتیب ۱۵.۸، ۱۳.۵، ۳۴.۲ و ۱۰.۲ درصد بوده است. سهم بخش «صنعت و معدن» نیز به ترتیب ۳۵، ۳۱.۱، ۱۱.۴ و ۲۶.۶ درصد بوده است. این در حالی است که براساس ماده (۷) بسته سیاستی-نظارتی سیستم بانکی باید در سال ۱۳۹۰ (و همچنین ۱۳۹۱) توزیع تغییر در مانده تسهیلات شبکه بانکی کشور در بخش‌های مختلف اقتصادی به‌صورت کشاورزی و آب (۲۰ درصد)، صنعت و معدن (۳۷ درصد)، مسکن و ساختمان (۲۵ درصد)، صادرات و زیرساختهای بازرگانی (۱۰ درصد) و بازرگانی، خدمات و متفرقه (۸ درصد) توزیع می‌شد.

مقایسه ارقام مذکور بیانگر پایین بودن توزیع تغییر در مانده تسهیلات شبکه بانکی در بخشهای صنعت، معدن و صادرات نسبت به ارقام معین شده در بسته سیاستی-نظارتی و افزایشی بودن سهم بخش بازرگانی می باشد.

۳- عدم تنوع و بکارگیری ابزارهای تامین مالی: یکی دیگر از چالشهای نظام بانکی ایران عدم تنوع ابزارهای تامین مالی و همچنین تمرکز ویژه بر تعداد معدودی ابزار خاص است.

تایید کننده:	تایید مدیر ذیربط:	تایید حوزه ریاست:	تایید رییس موسسه:
☐	☐	☐	☐